

LEMELERBERG: TOPNATUUR

EEN RONDE OVER DE ZUIDHELLING

ROUTE 3,6 km

Introductie

Mooie, stille route langs zandvlaktes, jeneverbessen, eenzame dennen en met mooie vergezichten. Stuifzand en droge heide zijn schaars in Europa, daarom is de Lemelerberg aangewezen als Natura 2000-gebied, of wel topnatuur. Welkom op de zuidhelling!

Route gemaakt door

Deze route is samengesteld door Stichting Landschap Overijssel. Word nu Vriend van Stichting Landschap Overijssel voor maar 30 euro per jaar!

Lemelerberg: topnatuur

Een ronde over de zuidhelling

Lemelerberg: topnatuur

Praktische informatie

De route gaat grotendeels over zandpaden en volgt de gele en blauwe paaltjes van het wandelnetwerk.

Naar de startlocatie

Startpunt: parkeerplaats aan de Ledeboerweg, Lemele. Bereikbaar door tegenover café 'Zaal Dijk' (adres: Korteveldeweg 3, Lemele) ongeveer 450 m de Ledeboerweg in te rijden.

Lemelerberg: topnatuur

3,6 km

1

Welkom op de zuidhelling!

Lemelerberg

Mysterieuze jeneverbessen, prachtige zandvlaktes, eenzame dennen en mooie vergezichten vergezellen je op deze tocht. De schreeuw van de buizerd klinkt hoog boven ons, een roodborstapuit in de top van een klein struikje. Je bent op de Zuidhelling van de Lemelerberg.

Natura 2000

De biodiversiteit (soortenrijkdom) in Europa gaat al jaren achteruit. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Doelstelling van Natura 2000 is het verlies aan soorten planten & dieren stoppen en herstellen. Zo willen we voorkomen dat de natuur steeds eenvormiger wordt.

<http://www.overijssel.nl/thema's/natuur-en-landschap/projecten/natura-2000/> (Lees meer over Natura 2000)

Ontstaan

Lemelerberg

Midden in het vlakke land ligt opeens die grote bult, 78m boven NAP; de Lemelerberg. Veel mensen starten hun wandeling of fietstocht vanaf het restaurant bovenop de Lemelerberg. Wil je genieten van de stilte? Dan is deze wandeling op de zuidhelling een goed alternatief.

Beeld: Gonny Sleurink

Stuwwal

De Lemelerberg is ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Het oprukkende ijs stuwde in die periode grote hoeveelheden bevroren zand, grind en klei met grote kracht voor zich uit. Zo werden grote 'schubben' dakpansgewijs op elkaar gestapeld, waardoor een berg ontstond; een stuwwal.

Stuifzand schaars

Stuifzand en droge heide zijn schaars in Europa. Daarom is de Lemelerberg aangewezen als Natura 2000 gebied, of wel topnatuur.

Jeneverbes

Jeneverbes

Vanaf de parkeerplaats begint de tocht naar boven, met - zeker als het net geregend heeft - een prachtig uitgesleten beekje over het pad. Rechts zie je her en der jeneverbessen op de heide.

Bedreigde soort

Jeneverbesstruiken houden van arme zandgrond. Op de Lemelerberg groeien ze volop. Deze bedreigde inheemse

coniferensoort is in de streek bekend onder de naam 'Dampol'n'. De jeneverbess spreekt tot de verbeelding. Zodra de schemer invalt, lijken de struiken beangstigend veel op silhouetten

Verjongen

Zo traag als een jeneverbess groeit, plant hij zich ook voort. Pas 3 jaar na bestuiving komen er rijpe bessen en die kiemen vrijwel niet. In Nederland heeft de jeneverbess een halve eeuw lang bijna geen kiemplanten voortgebracht. De laatste 10 jaar verschijnen

gelukkig weer nieuwe planten. Zoals hier.

Jonge jeneverbes - Loekie van Tweel

4

Klapekster

Klapekster - Mark Zekhuis

Klapekster

In de eenzame bomen op de heide zit regelmatig de klapekster te loeren op zijn prooi. Deze zangvogel gedraagt zich als een roofvogel. Hij vangt hagedissen, veldmuizen, kleine vogels en grote insecten.

Takvork

Zie je een hagedis in een 'takvork'? Dat is het werk van de klapekster. Hij heeft de gewoonte zijn soms nog levende prooien aan doornen of prikkeldraad te prikken; zo bewaart hij zijn voedselvoorraad.

Stuifzand

Stuifzand

Het stuifzand hier is één van de redenen waarom de Lemelerberg de Natura2000-status heeft. Stuifzandgebieden zijn in Europa schaars. Landschap Overijssel werkt met vrijwilligers om dit gebied te behouden en te versterken.

Grootschalige kap

Stuifzand is eeuwen geleden ontstaan door grootschalige kap van bossen. De heide die ontstond werd intensief begraasd door schapen en geplagd. De grond verdroogde en verarmde en er ontstonden open plekken met zand waar de wind steeds meer invloed op kreeg.

Minder biodiversiteit

Als we niets doen aan dit gebied, groeit het gebied hier dicht. Dan dalen o.a. meststoffen neer, waardoor de grond 'rijker' wordt en meer algemene, dominante dier- en plantsoorten aantrekt. Bijzondere plant- en diersoorten die het goed doen op droge heide en stuifzand, worden daardoor weggedrukt.

Bijzondere dieren en planten

Dit proces leidt tot minder biodiversiteit. Landschap Overijssel zet zich in om gebieden met stuifzand te behouden. De zandhagedis vindt hier een goede plek voor het afzetten van eitjes en vanaf februari hoor zie je hier de boomleeuwerik. Ook een zeldzame plant als ijslandsmos voelt zich hier thuis.

<https://www.landschapoverijssel.nl/gebieden/lemelerberg/werk-aan-de-winkel> (Werk op de Lemelerberg)

Zandhagedis

Zandhagedis - Jacob van der Weele

Zandhagedis

Als je op zonnige plekken hier een reptielachtige ziet wegschieten in de heide, heb je grote kans dat het de zandhagedis is. Zand of droge hei, dat is waar de zandhagedis van houdt.

Grootste hagedis

De zandhagedis is de grootste hagedis van Nederland. Zijn lengte inclusief staart is ongeveer 16 tot 20 centimeter. Het wijfje

heeft donkerbruine flanken met een rij lichte, donkeromrande vlekjes en een lichtbruine rug. De mannetjes hebben groene flanken en buik.

Jager

De zandhagedis jaagt op alles wat beweegt en in zijn bek past. 's Nachts en als het koud en vochtig is, schuilt hij in een holletje. De wijfjes leggen hun eitjes in het zand, zodat de zon ze kan 'uitbroeden'. De konijnen zorgen ervoor dat er nog zandige stukken te vinden zijn in dit gebied.

'Eiafzetplekken'

Een speciale groep vrijwilligers van De Vliegende Brigade helpt de zandhagedis een handje en maakt op verschillende plekken 'eiafzetplekken' op de Lemelerberg. En die plekken zijn volop in gebruik! Wandel je hier in de zomer? Let dan goed op; je ziet regelmatig zandhagedissen op en langs de paden.

Wintergasten

Kramsvogels

Met name in de wintermaanden is het getsjak van de kramsvogels te horen. Zoals je kunt zien hoort de kramsvogel tot dezelfde familie als onze eigen merel, de Turdus (Echte Lijsters). Kramsvogels zijn wintergasten uit het hoge noorden die samen een smakelijk maal van jeneverbessen nuttigen.

Kramsvogel - Justin Bruins

Koperwiek

Een andere vaak geziene wintergast in grote getalen zijn de koperwieken. Ook deze behoort tot de echte lijsters. Deze is goed te herkennen aan, je raad het al, de oranje (koperen) vleugels.

Koperwiek - Mark Zekhuis

8

Het landschap steunen?

Stichting Landschap Overijssel

Je bent op deze route te gast op terrein van Landschap Overijssel. Landschap Overijssel beschermt, beheert en ontwikkelt natuur & landschap met kwaliteit voor mens, plant en dier zodat het er goed leven is.

Help mee!

Help mee bij de bescherming en ontwikkeling van het landschap in Overijssel en het onderhoud van wandel- en

fietsroutes, zodat je kunt blijven genieten van dit mooie, afwisselende Sallandse landschap!

<https://www.landschapoverijssel.nl/meehelpen/word-vriend> (Word nu Vriend!)

<https://www.landschapoverijssel.nl/meehelpen/doneer/eenmalige-gift/doneren> (Doe een gift via iDeal)